

DOI:10.35774/app2024.01.165
УДК 349.22: 342.9

Богдан Гук,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін, Черкаський
національний університет
імені Богдана Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4992-9745>

ДОПЛАТА ЗА НАУКОВИЙ СТУПІНЬ І ВЧЕНЕ ЗВАННЯ ПРАЦІВНИКАМ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Досліджується проблема встановлення доплати за науковий ступінь і вчене звання працівникам закладів вищої освіти. Проаналізовані наукові погляди на систему оплати праці у сфері освіти, правові підстави для встановлення доплати працівникам за наукові ступені та вчені звання. Розкрито поняття «науково-педагогічний працівник», «науковий ступінь», «вчене звання», «заробітна плата», «доплата», «профіль діяльності». Розглянуто правові підстави для визначення відповідності наукового ступеня і вченого звання профілю діяльності працівника. Проаналізована судово-практика вирішення трудових спорів щодо відмови роботодавця у встановленні доплати за науковий ступінь або вчене звання працівника. Звернута увага на необхідність нормативного закріплення критеріїв визначення відповідності наукового ступеня та вченого звання профілю діяльності працівника. Сформовано власні погляди на можливі шляхи урегулювання порушеної проблеми.

Ключові слова: науково-педагогічний працівник, науковий ступінь, вчене звання, кандидат наук, доцент, оплата праці, профіль діяльності.

Нук В.

Supplement for an academic degree and academic title for employees of higher education institutions: issues of legal regulation

The article raises the issue of legal regulation of the establishment of supplements for an academic degree and academic title to employees of higher education institutions. The goal is to research the mechanism of legal regulation of determining the appropriateness of an academic degree and/or academic title to the profile of the employees' activity in order to establish the appropriate additional payment guaranteed to them by law. An analysis of scientific views on the system of remuneration in the field of education was carried out. The legal guarantees of the additional salary of a scientific and pedagogical worker in the form of mandatory supplement for an academic degree and/or academic title have been studied. It is emphasized that the presence of an academic degree or academic title is one of the guarantees of a higher education institution obtaining a license to carry out educational activities of the appropriate type.

The conflicting provisions of the legislation on education and on labour remuneration are analysed, which give the employer the opportunity, under certain conditions, to refuse a scientific and pedagogical worker to establish an additional payment for an academic degree and/or academic title. The judicial practice of resolving labour disputes regarding the employer's refusal to establish a supplement for an employee's academic degree or academic title is analysed.

Attention is focused on the legal grounds for the mandatory establishment of supplements to employees for academic degrees and/or academic titles, controversial regulatory provisions regarding the possibility of establishing supplements when the academic degree or academic title does not match the employee's activity profile. There is a well-founded need for a normative consolidation of the criteria for determining the appropriateness of an academic degree and/or academic title of an employee's activity profile. Additional arguments have been traced regarding the legal possibility of establishing a supplement for an academic degree and/or academic title to a scientific and pedagogical worker who, along with teaching or scientific work, is engaged in the organization of the educational or scientific process, holds administrative positions in units whose activities are aimed at organizational and methodical support for educational process.

Conclusions were made that a scientific and scientific-pedagogical worker of a scientific institution or higher education institution has the right to supplement for an academic degree and academic title regardless of the activity

© Богдан Гук, 2024

profile of the department or educational or scientific programme without determining their compliance. Proposals regarding possible ways to overcome legal conflicts on this issue, determination of possible criteria for establishing the correspondence of an academic degree and/or academic title to an employee's activity profile as a basis for establishing a supplement, provided for by the current legislation of Ukraine, are substantiated.

Keywords: *scientific and pedagogical worker, academic degree, academic title, candidate of sciences, associate professor, salary, activity profile.*

Постановка проблеми. Однією з проблем організації праці науково-педагогічних працівників, зміцнення їхнього якісного складу і підвищення мотивації для роботи у закладах вищої освіти є система оплати праці, структура заробітної плати і, безумовно, її розмір як фактор стимулу, пов'язаний із якісним кінцевим результатом трудової діяльності працівника. Безумовно, в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти нашої країни пріоритетним напрямом діяльності держави є забезпечення потреб Збройних Сил України, для чого вводяться окремі обмеження конституційних прав громадян [1, ч. 2 ст. 1], зокрема в оплаті праці. Одним із таких обмежень в умовах дії правового режиму воєнного стану є відтермінування набуття чинності постанови Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 822 [2] щодо зміни схем посадових окладів педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, встановлення окремим із них підвищених посадових окладів, доплат тощо, запровадження яких зупинене до 31 грудня 2024 року [3, п. 2].

Незважаючи на всі труднощі воєнного стану освіта в Україні є однією з пріоритетних сфер соціально-економічного, духовного і культурного розвитку українського суспільства, а освітня політика держави спрямована на удосконалення якості освіти, зміцнення кадрового складу педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників. Залишаються актуальними кадрові вимоги для започаткування та провадження освітньої діяльності на рівні вищої освіти, основу яких становить наявність відповідної частки науково-педагогічних працівників (педагогічних) та/або наукових працівників, які мають науковий ступінь та/або вчене звання і працюють у ліцензіата за основним місцем роботи на відповідному рівні вищої освіти або за освітньою програмою [4, п. 35]. Наявність у викладачів наукового ступеня та/або вченого звання є однією з гарантій отримання закладом вищої освіти ліцензії на провадження освітньої діяльності, а для працівника – додатковим заробітком, за умови встановлення роботодавцем відповідної доплати, передбаченої законодавством. Натомість, колізійні положення законодавства про освіту та про оплату праці надають можливість роботодавцю за певних умов відмовляти науково-педагогічному працівнику у встановленні доплати за науковий ступінь та/або вчене звання, що позбавляє працівника стимулів для професійного і наукового зростання, демотивує його професійну діяльність щодо поліпшення якості надання освітніх послуг, використання у ньому новітніх технологій тощо. У цьому контексті актуальним видається нині дослідження питання організації оплати праці науково-педагогічних працівників з виплатою їм передбачених законодавством доплат і надбавок, інших стимулювальних виплат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми трудових відносин науково-педагогічних і наукових працівників та системи оплати праці постійно перебувають у полі зору не тільки науковців у сфері права, а й учених-економістів і практиків зі сфери освіти. Різні аспекти трудової діяльності науково-педагогічних і наукових працівників відображені у дослідженнях С. Бірюченко, А. Боровської, М. Іншина, Т. Красюк, І. Одинцової, Т. Остапчук, Н. Резенкіної та ін. Проте недостатньо вивченим є питання порядку встановлення доплати працівнику за наявний у нього науковий ступінь і вчене звання, а критерії визначення їх відповідності профілю діяльності працівника на рівні законодавства взагалі не унормовано.

Метою дослідження є аналіз механізму правового регулювання визначення відповідності наукового ступеня та/або вченого звання профілю діяльності працівників для встановлення їм гарантованої законодавством відповідної доплати, формування та обґрунтування пропозицій щодо шляхів подолання правових колізій з цього питання, визначення можливих критеріїв для встановлення відповідності наукового ступеня та/або вченого звання профілю діяльності працівника як підстави для встановлення доплати, передбаченої чинним законодавством України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ключовим засобом забезпечення мобілізації кадрового потенціалу закладів вищої освіти є мотивація праці науково-педагогічного персоналу шляхом його матеріального і морального стимулювання до підвищення рівня надавання освітніх послуг [5, с. 181–182]. Законом України «Про оплату праці» в структурі заробітної плати, крім її основної частини, передбачено додаткову заробітну плату, яка охоплює доплати і надбавки, премії та інші гарантійні та компенсаційні виплати [6, ч. 2 ст. 2]. Одним із видів додаткової заробітної плати є доплата за науковий ступінь та/

або вчене звання, розмір якої визначений Законом України «Про вищу освіту» [далі – Закон № 1556-VI] без будь-яких обмежень [7, ч. 2, ст. 59], виплати за якими не зупинилися і не обмежилися в умовах дії правового режиму воєнного стану. Навіть за таких умов «Україна продовжує реалізовувати державну соціальну політику, спрямовану на забезпечення соціальних прав своїх громадян» [8, с. 135], залишаються чинними і доплати за почесні, вчені, спортивні звання, наукові ступені [9], і тривалий час держава зберігала середню заробітну плату за науково-педагогічним працівниками, мобілізованими до Збройних Сил України [10]. Законодавство України містить інші норми, відповідно до яких у певних випадках і за певних умов науково-педагогічний працівник може отримувати доплати, надбавки та інші заохочувальні та компенсаційні виплати. Проте механізм правового регулювання встановлення таких доплат і надбавок не досконалий, тому є потреба у його вдосконаленні через внесення відповідних пропозицій за результатами наукових досліджень.

Закон України № 1556-VI науково-педагогічними працівниками називає осіб, які за «основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну), мистецьку та організаційну діяльність» [7, ч. 1, ст. 53]. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» акцентує увагу на тому, що науково-педагогічний працівник – це «вчений, який відповідно до трудового договору в університеті професійно провадить педагогічну та наукову або науково-педагогічну діяльність» [11, п. 25, ч. 1 ст. 1]. Змістом науково-педагогічної роботи законодавець визначив педагогічну діяльність в університетах, академіях, інститутах і закладах післядипломної освіти, що пов'язана з науковою та (або) науково-технічною діяльністю [11, п. 24 ч. 1, ст. 1]. Конституційний Суд України підкреслює, що наукова і викладацька діяльність як елементи науково-педагогічної діяльності спрямована на одержання, поширення, використання нових знань, фахових навичок, їх практичне застосування [12, п. 3.2.2]. У юридичній науковій літературі сформовані різні визначення поняття «науково-педагогічний працівник» і «науково-педагогічна діяльність». На нашу думку, заслуговує на увагу позиція В. Кононенко, яка у зміст науково-педагогічної діяльності, крім навчальної і наукової роботи, додатково вкладає такі елементи, як методична, організаційна й виховна діяльність, що може виконувати особа, яка має ступінь магістра, науковий ступінь або вчене звання, а до суб'єктів науково-педагогічної діяльності відносить осіб, які не тільки безпосередньо виконують науково-педагогічну роботу, а й «сприяють реалізації науково-педагогічної діяльності» [13, с. 9–10, 15]. Такий науковий підхід у поєднанні з нормативним визначенням змісту науково-педагогічної діяльності і статусу науково-педагогічного працівника, нашою думкою, на першу думку щодо правової можливості будь-якого науково-педагогічного працівника, який здійснює хоча б один з таких видів діяльності претендувати на додаткову заробітну плату у вигляді доплати за науковий ступінь та/або вчене звання, незалежно від профілю діяльності працівника.

Розглядаючи інші аспекти правових підстав для встановлення доплати за науковий ступінь та/або вчене звання, варто розкрити зміст вказаних категорій. Чинне законодавство України закріпило кілька видів наукових ступенів, серед яких доктор філософії/доктор мистецтв і доктор наук, а також вчені звання – старший дослідник, доцент, професор. Доктор філософії – це освітній і водночас науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра [7, ч. 6, ст. 5] і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, вирішення комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення [7, абз. 11 ч. 1, ст. 5]. На основі наукового ступеня доктора філософії може здобуватися науковий ступінь доктора наук, який передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення й упровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, що забезпечують вирішення важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані у наукових виданнях [7, ч. 1, ст. 28-1]. Наукові ступені доктора філософії чи доктора наук є основою для присвоєння науково-педагогічним працівникам вчених звань старшого дослідника, доцента чи професора у порядку, визначеному наказом Міністерства освіти і науки України від 14.01.2016 № 13 [14].

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1341 науковий ступінь доктора філософії відповідає 7 рівню Національної рамки кваліфікацій та другому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, а доктора наук – 8 рівню Національної рамки кваліфікації [15, п. 6]. Аналізуючи зміст описаних кваліфікаційних рівнів, звертаємо увагу, що для 7 рівня властиві не тільки спеціалізовані концептуальні знання у певній сфері професійної діяльності

або галузі чи на межі галузей знань, а й здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах, вміння комунікувати зі здобувачами вищої освіти, управляти робочим і навчальним процесами тощо. На 8 кваліфікаційному рівні для доктора наук властиві концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності, спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже наявних знань і професійної практики, критичний аналіз, оцінка й синтез нових і комплексних ідей, вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством загалом тощо [15, п. 6]. Необхідно зазначити, що Національна рамка кваліфікацій є системним і структурованим описом кваліфікаційних рівнів, призначення якої, зокрема, – співвіднесення і визнання кваліфікацій, які, на нашу думку, можна використовувати для визначення відповідності наукового ступеня та/або вченого звання профілю діяльності працівника, оскільки вона може охоплювати різні аспекти наукової та науково-педагогічної діяльності [15, п. 1].

Щодо змісту діяльності науково-педагогічних працівників, яким присвоєно вчене звання старшого дослідника, доцента чи професора, то серед критеріїв оцінювання науково-педагогічної або наукової діяльності здобувачів таких звань називаються не тільки робота в останній календарний рік на одній кафедрі, а й інші вимоги, серед яких відповідний період роботи на посадах науково-педагогічного працівника, наявність сертифіката з мовної освіти, підвищення кваліфікації, зокрема закордонного стажування тощо [14]. За таких умов, коли науково-педагогічний чи науковий працівник з відповідним науковим ступенем та/або вченим званням має визнану кваліфікацію і рівень освіти у певній галузі науки, вагомі досягнення у науковій діяльності, підтвержені професійним навичками і спроможністю на високому науково-методичному рівні займатися науково-педагогічною і науковою діяльністю, то він, на нашу думку, має право на доплату за науковий ступінь і вчене звання. Доплату педагогічним і науково-педагогічним працівникам за наукові ступені та вчені звання гарантує Закон України «Про освіту» [16, ст. 57], а Закон № 1556-VI не тільки гарантує, а й визначає її розмір – 15 і 25% посадового окладу за науковий ступінь доктора філософії та доктора наук відповідно, а за вчене звання доцента і старшого дослідника – 25% посадового окладу, професора – 33% посадового окладу [7, ч. 2, ст. 59].

На підзаконному рівні підстави такої доплати і її розміри, з певними застереженнями, визначені постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 (далі – Постанова № 1298), відповідно до якої гарантовані Законом № 1556-VI доплати за вчене звання і науковий ступінь встановлюється працівникам, якщо їхня діяльність за профілем збігається з наявним вченим званням чи науковим ступенем [17, п. п. в), г) п. 2]. Подібна норма міститься в наказі Міністерства освіти і науки України 26.09.2005 № 557 (далі – Наказ № 557) [18, п. п. в, г) п. 4], яка фактично повторює положення Постанови № 1298 і надає можливість керівникам закладів та установ освіти самостійно визначати відповідність ученого звання та наукового ступеня профілю діяльності працівника [17, абз. 4 п, г) п. 4] і на свій власний розсуд встановлювати ці доплати чи відмовляти у їх встановленні окремому працівнику. Натомість ні Постанова № 1298, ні наказ № 557 не встановлюють критеріїв та механізму визначення такої відповідності.

У контексті нашого дослідження привертає увагу практика застосування норми підзаконного нормативного акту, яка надає право роботодавцю самостійно встановлювати працівнику доплату за науковий ступінь та/або вчене звання або відмовляти у цьому, не маючи для цього достатніх правових підстав та й власне механізму визначення відповідності наукового ступеня та/або вченого звання профілю діяльності працівника. За таких обставин виникають індивідуальні трудові спори між роботодавцем і працівником, які, як правило, закінчуються зверненням працівника до суду з відповідним позовом. До виникнення таких трудових спорів спонукають як дії органів контролю, так і дії чи бездіяльність роботодавців. Так, наприклад, Харківський університет повітряних сил звернувся до Харківського окружного адміністративного суду з позовом до Державної фінансової інспекції в Харківській області, яким просив суд визнати неправомірною та скасувати вимогу фінансової інспекції щодо відшкодування зайво витрачених коштів, нібито неправомірно виплачених 9-ти працівникам університету у вигляді доплати за науковий ступінь, з яким не збігався профіль діяльності працівників. Адміністративний суд постановив визнати неправомірною і скасувати вимогу Державної фінансової інспекції, а позов університету задовольнити. В обґрунтування своє постанови Адміністративний суд виходив зі змісту педагогічної діяльності науково-педагогічного працівника, законодавчих гарантій підвищення заробітної плати за наукові ступені та вчені звання, унормування правовідносин зі встановлення працівникам доплат за наукові ступені і вчені звання наказом Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 р. № 557 «Про впорядкування умов оплати праці

та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ», прав керівника визначати відповідність вченого звання та наукового ступеню профілю діяльності працівника на займаній посаді [19]. Тобто суд, на нашу думку, урахував багатогранність роботи науково-педагогічного працівника, що не обмежується вузьким напрямом викладацької роботи на окремо взятій кафедрі, а охоплює широкий спектр педагогічної, наукової, організаційної, методичної, експериментальної діяльності, що впливає з різних джерел права й урегульовують трудові відносини у сфері освіти.

В іншому випадку викладачка Харківської державної зооветеринарної академії звернулася до суду з позовом до академії про стягнення недоплаченої заробітної плати у зв'язку з відмовою у встановленні доплати за науковий ступінь кандидата економічних наук зі спеціальності «Економіка та управління підприємствами» у той період часу, коли вона працювала асистентом кафедри менеджменту та маркетингу, а потім старшим викладачем, доцентом кафедри, оскільки її діяльність за профілем збігалася з наявним науковим ступенем. Дергачівський районний суд Харківської області відмовив у задоволенні цього позову, а Харківський апеляційний суд залишив без задоволення апеляційну скаргу позивачки на таке рішення суду першої інстанції. Не змінила ці рішення і колегія суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду Верховного Суду України, правова позиція якої також ґрунтувалася на положеннях Наказу № 557, за якими доплата кандидатам наук, встановлюється, якщо їхня діяльність за профілем збігається з наявним науковим ступенем, а такий збіг визначається керівником навчального закладу. Але суд взяв до уваги відсутність належних і допустимих доказів, які підтверджували би відповідність наукового ступеня профілю діяльності працівника [20, ст. 57]. Таким чином, маємо дві подібні ситуації, коли суди, використовуючи одну й ту саму норму підзаконного акту, приймають два діаметрально протилежні рішення залежно від наданих доказів.

Іншої думки притримується ЦК Профспілки працівників освіти і науки України і вважає, що «науково-педагогічний працівник, який має науковий ступінь кандидата у відповідній галузі наук, або вчене звання, пройшов конкурсний відбір та обраний на посаду доцента кафедри, то доплата за науковий ступінь та вчене звання має провадитись йому незалежно від теми дисертації, спеціальності та галузі наук, за якими його присуджено, як особі, діяльність якої за профілем збігається з науковим ступенем та вченим званням» [21]. Такий погляд заслуговує на увагу, оскільки ґрунтується на положеннях статті 33 Закону № 1556-VI, якою вимоги щодо відповідності наукового ступеня та/або вченого звання профілю діяльності висуваються лише для завідувача кафедри чи директора навчально-наукового інституту/декана факультету. Без будь-якого застереження закріплено положення щодо забезпечення встановлення доплати працівникам, які мають наукові ступені та вчені звання в Галузевій угоді між Міністерством освіти і науки України, Профспілками працівників освіти і науки України та Всеукраїнським об'єднанням організацій роботодавців у галузі вищої освіти на 2021–2025 рр. [22, п. 6.3.27].

Наведені приклади рішення органу контролю, судової практики, позиції профспілки та аналіз наукових досліджень з порушеної проблеми свідчить про відсутність єдиного узгодженого підходу до умов визначення відповідності наукового ступеня чи вченого звання профілю діяльності працівника. Причина цього вбачається не стільки у конфлікті норм підзаконних актів і Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту» щодо необхідності встановлення вказаної відповідності, а у відсутності критеріїв для її визначення. Надавши керівникам закладів вищої освіти право самостійно визначати відповідність наукового ступеня чи вченого звання профілю діяльності працівника для встановлення відповідної доплати, варто було б запропонувати і критерії визначення такої відповідності. Їх відсутність, а також відсутність механізму визначення відповідності наукового ступеня чи вченого звання профілю діяльності працівника призводить до помилкових рішень під час вирішення питання щодо встановлення додаткової оплати праці науково-педагогічним і науковим працівникам.

Висновки. У межах проведеного дослідження ми намагалися дослідити як теоретичні, так і практичні аспекти механізму правового регулювання оплати праці науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступінь та/або вчене звання. Порушена проблема, її складність і багатогранність не дозволяє розкрити всі аспекти таких спірних правовідносин в одній статті, але може дати поштовх для подальших наукових розвідок.

Проведений аналіз нормативно-правових актів, судової практики, позицій науковців і профспілок дає підстави для формування висновку, що науковий і науково-педагогічний працівник наукової установи чи закладу вищої освіти, враховуючи широке коло їхньої діяльності, що не обмежується тільки науковою чи викладацькою діяльністю, мають право на доплату за науковий ступінь і вчене звання незалежно від профілю діяльності кафедри чи освітньої або наукової програми без визначення їхньої відповідності. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми могло би бути внесення змін до Постанови № 1298. Так, в абзаці

2 замість підпунктів д) і г) доцільно було б сформулювати один підпункт у такій редакції: «доплата за науковий ступінь та / або вчене звання встановлюється усім науковим і науково-педагогічним працівникам, які здійснюють наукову і науково-педагогічну діяльність у наукових установах чи закладах вищої освіти, а іншим працівникам – за умови, що їхня діяльність за профілем збігається з науковим ступенем та / або вченим званням». Такі чи подібні зміни урядової постанови дали би підстави для внесення відповідних змін і в нормативних документах Міністерства освіти і науки України. Такі підходи сприяли подальшому дотриманню принципу законності під час укладання трудових відносин з науковими і науково-педагогічними працівниками і пересторогою для виникнення індивідуальних, та й колективних трудових спорів між роботодавцем і працівниками з проблеми оплати праці.

Список використаних джерел

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15 березня 2022 року № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2136-20> (дата звернення: 28.12.2023)
2. Про оплату праці педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів і установ освіти і науки : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 822. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/822-2019-p> (дата звернення: 24.12.2023)
3. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 822 та зупинення її дії : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. № 1381. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/1381-2023-p> (дата звернення: 03.01.2024)
4. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/1187-p> (дата звернення: 04.01.2024)
5. Остапчук Т. П., Бірюченко С. Ю., Боровська А. О. Мотивація науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти як функція управління персоналом. Соціальна політика. 2020. № 1 (60). с. 181–191. URL: <https://periodicals.karazin.ua/socseconom> (дата звернення: 12.12.2023)
6. Про оплату праці : Закон України від 24 березня 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108> (дата звернення: 18.12.2023)
7. Про вищу освіту : Закон України від 01.07 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 03.01.2024)
8. Одинцова І. Особливості соціального захисту науково-педагогічних працівників в умовах воєнного стану: правовий аспект. Юридичний вісник. 2022. № 5. С. 135–144.
9. Доплати за наукові ступені та звання: Вікі освітній Омбудсмен: веб-сайт. URL: <https://info.eo.gov.ua/pedagogam/zarplati-> (дата звернення: 15.12.2023)
10. Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2126-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20> (дата звернення: 05.12.2023)
11. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/> (дата звернення: 05.01.2024)
12. Рішення Конституційного Суду України від 06.10.2010 № 21-рп/2010–Окрема думка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/> (дата звернення: 10.12.2023)
13. Кононенко В. А. Особливості прийняття і звільнення з посад науково-педагогічних працівників : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Харків, 2019. 20 с. Режим доступу: URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/jsru/handle/123456789/>(дата звернення: 25.11.2023)
14. Порядок присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам : затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 14.01.2016 № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16#Text>(дата звернення: 18.12.2023)
15. Національна рамка кваліфікацій: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-n12> (дата звернення: 08.11.2023)
16. Про освіту : Закон України від 05.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2145-19> (дата звернення: 07.01.2024)
17. Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери : постанова Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>(дата звернення: 19.12.2023)

18. Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ : наказ Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 № 557 URL:<http://zakon.rada.gov.ua>(дата звернення: 02.12.2023)
19. Постанова Харківського окружного адміністративного суду від 26 вересня 2012 р. № 2-а-6009/12/2070. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/27720878> (дата звернення: 12.12.2023)
20. Постанова Верховного Суду України від 20.05.2020, справа № 619/2084/19, провадження № 61-1864св20 про стягнення недоплаченої зарплати. URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=> (дата звернення: 12.12.2023)
21. Відповідність наукового ступеня профілю діяльності доцента. Профспілка працівників освіти і науки України. 15 листопада 2018. URL: <https://pon.org.ua/> (дата звернення: 12.12.2023)
22. Галузева угода між Міністерством освіти і науки України, Профспілками працівників освіти і науки України та Всеукраїнським об'єднанням організацій роботодавців у галузі вищої освіти на 2021–2025 роки. Зареєстрована Мінекономіки 18.06.2021 за № 12. URL <https://pon.org.ua/ugoda/> (дата звернення: 12.12.2023)

References

1. *Pro orhanizatsiiu trudovykh vidnosyn v umovakh voyennoho stanu. Zakon Ukrayiny vid 15 bereznia 2022 roku No. 2136-IX [On the Organization of Labour Relations Under Martial Law. Law of Ukraine dated 15th March 2022 No. 2136-IX]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/2136-20> [in Ukrainian]
2. *Pro oplatu pratsi pedahohichnykh, nauково-pedahohichnykh ta naukovykh pratsivnykiv za kladiuvstanovosvityinauky. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 10 lypnia 2019 r. No. 822 [About the Remuneration of Pedagogical, Scientific-Pedagogical and Scientific Workers of Establishments and Institutions of Education and Science. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 10th July 2019 No. 822]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/822-2019-п> [in Ukrainian]
3. *Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 10 lypnia 2019 r. No. 822 ta zupynennia yiyi diyi. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 27 hrudnia 2023 r. No. 1381 [On Making Changes to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine Dated 10th July 2019 No. 822 and Suspending Its Effect. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 27th December 2023 No. 1381]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/1381-2023-п> [in Ukrainian]
4. *Pro zatverdzeniia litsenziynykh umov provadzhennia osvithni oyidiyalnosti. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 30 hrudnia 2015 r. No. 118A [On the approval of the Licensing Conditions for Conducting Educational Activities. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 30th December 2015 No. 1187]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/1187-п> [in Ukrainian]
5. Ostapchuk, T. P., Biryuchenko, S. Yu. & Borovska, A. O. (3030). *Motyvatsiia nauково-pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv vyshchoyi osvity yak funktsiia upravlinnia personalom [Motivation of Scientific and Pedagogical Workers of Higher Education Institutions as a Function of Human Resources Management]*. *Socialna Polityka – Social Policy*, 1(60), p. 181191. <https://periodicals.karazin.ua/socoeconom> [in Ukrainian]
6. *Pro oplaty pratsi: Zakon Ukrayiny vid 24 bereznia 1995 r. [On Wages: Law of Ukraine Dated 24th March 1995]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108> [in Ukrainian]
7. *Pro vyshchy osvitu: Zakon Ukrayiny vid 01.07.2014 r. [On Higher Education: Law of Ukraine Dated 1st July 2014]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian]
8. Odintsova, I. (2022). *Osoblyvosti sotsialnoho zakhysty nauково-pedahohichnykh pratsivnykiv v umovakh voyennoho stanu: pravovyi aspekt [Peculiarities of Social Protection of Scientific and Pedagogical Workers in the Conditions of Martial Law: Legal Aspect]*. *Yurydychnyi Visnyk – Legal Bulletin*, 5, 135-144 [in Ukrainian]
9. *Doplaty za naukovi stupeni ta zvannia: Wiki osvithniy Ombudsmen: web-sait [Supplements for Academic Degrees and Titles: Wiki Educational Ombudsman: Website]*. Retrieved from <https://info.eo.gov.ua/pedagogam/zarplati-> [in Ukrainian]
10. *Pro vnesennia zmin do deyakykh zakoniv Ukrayiny shchodo derzhavnykh harantiy v umovakh voyennoho stanu, nadzvychainoyi sytuatsiyi abo nadzvychaynoho stanu: Zakon Ukrayiny vid 15.03.2022 No. 2126-IX [On Amendments to Some Laws of Ukraine Regarding State Guarantees in Conditions of Martial Law, Emergency or State of Emergency: Law of Ukraine dated 15th March 2022 No. 2126-IX]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20> [in Ukrainian]

11. *Pro naukovy i naukovo-tekhnichnu diyalnist: Zakon Ukrayiny vid 26.11.2015 No. 848-VIII [On Scientific and Scientific and Technical Activities: Law of Ukraine Dated 26th November 2015 No. 848-VIII]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/> [in Ukrainian]
12. *Rishennia Konstytutsiynoho Sudu vid 06.10.2010 No 21-rp/2010 – okrema dumka [Decision of the Constitutional Court of Ukraine Dated 6th October 2010 No. 21-pn/2010–Separate Opinion]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/> [in Ukrainian]
13. Kononenko, V. A. (2019). *Osoblyvosti pryjniattia i zvilnennia z posad naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv [Peculiarities of Acceptance to and Dismissal from Positions of Scientific and Pedagogical Workers]*: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk: 12.00.05. Retrieved from Kharkiv. Retrieved from <https://dspace.nlu.edu.ua/jspui/handle/123456789/> [In Ukrainian]
14. *Poriadok prysvoyennia vchenykh zvan naukovym i naukovo-pedahohichnym pratsivnykam: zatv. Nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 14.01.2016 No. 13. [The Procedure for Awarding Academic Titles to Scientific and Scientific-Pedagogical Workers: Approved. by Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine Dated 14th of January 2016 No. 13]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16#Text> [in Ukrainian]
15. *Natsionalna ramka qualificatsiy: zatv. postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 23 lystopada 2011 r. No. 1341 [National Framework of Qualifications: Approved. by Resolution No. 1341 of the Cabinet of Ministers of Ukraine Dated 23rd November 2011]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-n12> [in Ukrainian]
16. *Pro osvitu: Zakon Ukrayiny vid 05.09.2017 [On Education: Law of Ukraine Dated 05th September 2017]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2145-19> [in Ukrainian]
17. *Pro oplatu pratsi pratsivnykiv na osnovi Yedynoyi taryfnoyi sitky rozryadiv i koefitsiyentiv z oplaty pratsi pratsivnykiv ustanov, zakladiv ta orhanizatsiy okremykh haluzey biudzhethnoyi sfery: postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 30 serpnia 2002 r. No 1298 [On the Remuneration of Employees Based on the Unified Gariff Grid of Categories and Coefficients for Remuneration of Employees of Institutions, Establishments and Organizations of Certain Fields of the Budget Sector: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine Dated 30th August 2002 No. 1298]*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua> [in Ukrainian]
18. *Pro vporiadkuvannia umov oplaty pratsi ta zatverdzhennia skhem taryfnykh rozriadiv pratsivnykiv navchalnykh zakladiv, ustanov osvity ta naukovykh ustanov : nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 26.09.2005 No. 557 [On Streamlining the Conditions of Payment of Labour and Approval of the Scheme of Tariff Categories of Employees of Educational Establishments, Educational Institutions and Scientific Institutions: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine Dated 26th September 2005 No. 557]*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua> [in Ukrainian]
19. *Postanova Kharkivskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 26 veresnia 2012 r. No. 2-a-6009/12/2070 [Resolution of the Kharkiv District Administrative Court Dated 26th September 2012. No. 2-a-6009/12/2070]*. Retrieved from <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/27720878> [in Ukrainian]
20. *Postanova Verkhovnoho Sudu Ukrayiny vid 20.05.2020, sprava No. 619/2084/19, provadzhennia No. 61-1864cv20 pro stiahnennia nedoplachenoyi zarplaty [Resolution of the Supreme Court of Ukraine dated 20th May 2020, case No. 619/2084/19, proceeding No. 61-1864cv20 on collection of unpaid wages]*. Retrieved from <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=> [in Ukrainian]
21. *Vidpovidnist naukovooho stupenia profilii diyalnosti dotsenta. Profspilka pratsivnykiv osvity i nauky Ukrayiny. 15 lystopada 2018 [Correspondence of the Academic Degree to the Activity Profile of the Associate Professor. Trade Union of Education and Science Workers of Ukraine. November 15, 2018]*. Retrieved from <https://pon.org.ua/> [in Ukrainian]
22. *Haluzeva uhoda mizh Ministerstvom osvity i nauky Ukrayiny, Profspilka my pratsivnykiv osvity i nauky Ukrayiny ta Vseukrayinskym obyednanniam orhanizatsiy robotodavtskiv u haluzi vyshchoyi osvity na 2021-2025 roky. Zareyestrovana Minekonomiky 18.06.2021 za No. 12 [Sectoral Agreement Between the Ministry of Education and Science of Ukraine, Trade Unions of Education and Science Workers of Ukraine and the All-Ukrainian Association of Employers' Organizations in the Field of Higher Education for 2021-2025. Registered by the Ministry of Economy on 18th June 2021 under No. 12]*. Retrieved from <https://pon.org.ua/uhoda/> [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 29.12.2023